

การบังคับใช้กฎหมายป้องกันเยาวชนก่อเหตุรุนแรง

ศาสตราจารย์พิเศษ กุลพล พลวัน

อดีตประธานอนุกรรมการพัฒนากฎหมายเยาวชน

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีความก้าวหน้าในการจัดให้มีมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดอาญาหลายฉบับ อาทิ ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฯ ของสหประชาชาติ ซึ่งมีมาตรการคุ้มครองเด็กไว้เป็นมาตรฐานสากลที่ประเทศไทยและประเทศที่เป็นรัฐภาคีต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด สำหรับกฎหมายภายในที่ใช้บังคับในปัจจุบัน อาทิ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๓ – มาตรา ๗๗ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ ก็มีมาตรการพิเศษในการดำเนินคดีกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดอาญา โดยมุ่งฟื้นฟูความประพฤติยิ่งกว่าการลงโทษ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งยกร่างโดยคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายเยาวชน แต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ก็ได้มีมาตรการที่ทันสมัยเพื่อคุ้มครองเด็ก การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหลายมาตราเพื่อคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญาทั้งในชั้นพนักงานสอบสวนและในชั้นศาล รวมทั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ สำนักงานอัยการสูงสุดได้เสนอร่างกฎหมายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๘ ห้ามการลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ข้อ ๖ (๕) เป็นต้น ฯลฯ

อย่างไรก็ดี ก็ต้องยอมรับว่าปัจจุบันเด็กหรือเยาวชนได้ก่อเหตุรุนแรงทางคดีอาญามากขึ้นทุกขณะและอายุผู้กระทำผิดก็น้อยลง เช่น อายุเพียง ๑๒ – ๑๓ ปี ก็ทำผิดรุนแรงได้ อาทิ การรุมโทรมเด็กหญิงหรือหญิง หรือข่มขืนแล้วฆ่าอย่างโหดร้ายทารุณ การฆ่าชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ การรุมทำร้ายจนพิการหรือตายอยู่เสมอด้วยความคึกคะนอง ฯลฯ เหตุรุนแรงดังกล่าวนี้ได้เป็นภัยอันตรายอย่างร้ายแรงต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน สวัสดิภาพของประชาชนผู้สุจริต และนับว่าไม่เป็นธรรมแก่เหยื่ออาชญากรรมที่ต้องรับกรรมจากการกระทำที่รุนแรงของเยาวชนเหล่านี้

อนึ่ง ได้ทราบจากบุคลากรที่ทำงานใกล้ชิดกับเยาวชนที่กระทำผิดว่า ปัจจุบันเยาวชนจำนวนหนึ่งได้ทราบว่าตนได้รับความกรุณาจากทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ได้ลงโทษทางอาญาอย่างรุนแรงเหมือนบุคคลทั่วไป ก็เกิดความฮึกเหิมกล้ากระทำผิดอย่างอุกอาจรุนแรงมากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าห่วงใยอย่างยิ่ง

อนึ่ง นอกจากจะใช้มาตรการตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๕๓

เข้าดำเนินการกับเยาวชนที่ก่อเหตุรุนแรงข้างต้นแล้ว ก็สมควรนำมาตรการตามกฎหมายที่สำคัญอีกฉบับหนึ่ง มาใช้บังคับให้มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันเยาวชนก่อเหตุรุนแรงด้วย กฎหมายดังกล่าวก็คือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งร่างขึ้นโดยคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเยาวชนที่มีกลไกในการคุ้มครองเด็ก อย่างสมบูรณ์และครบวงจรมากที่สุด เช่น มาตรการการปฏิบัติต่อเด็ก การสงเคราะห์เด็ก การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา เป็นต้น ฯลฯ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการป้องกันเด็กกระทำผิดโดยกำจัดปัจจัยที่จะทำให้เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดตามมาตรา ๒๖ (๓) ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามบังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็ก ประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด โดยมาตรา ๗๘ มีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน โดยลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เช่น ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ที่ดัดแปลงรถให้แก่เด็กเพื่อนำไปแข่งรถกันผิดกฎหมายก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชน ร้านขายมีดยินยอมขายมีดหรือดาบให้แก่เด็กหรือเยาวชนซึ่งควรรู้ว่าเด็กนั้นจะนำไปทำร้ายผู้อื่น เจ้าของโรงแรมหรือรีสอร์ทที่ปล่อยปละละเลยหรือรู้เห็นเป็นใจให้เด็กมั่วสุมกันเสพยาเสพติด ชุมนุมกันเพื่อไปก่อเหตุร้ายเช่นชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หรือข่มขืน หรือพ่อแม่ ผู้ปกครองลูกชายยินยอมให้ลูกพาเด็กผู้หญิงมาหลับนอนแล้วมีเพศสัมพันธ์ที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งบรรดาผู้ทำการสักยันต์ให้แก่เด็กวัยรุ่น ซึ่งมีส่วนช่วยุ้ให้เด็กและเยาวชนเกิดความคึกคะนองพร้อมที่จะไปก่อเหตุร้ายแรงมากยิ่งขึ้น การนำเด็กสาวไปแต่งกายล่อแหลมไปเดินรำในงานรื่นเริงต่าง ๆ เพื่อเป็นการช่วยุกามารมณ์ ผู้ประกอบธุรกิจด้านตุ้มเกมปล่อยให้เด็กหรือเยาวชนที่หนีโรงเรียนไปเล่นเกมหรือหลังเลิกเรียนจนมืดค่ำไม่กลับบ้าน บิดามารดาที่ปล่อยปละละเลยให้บุตรหลานนำรถจักรยานยนต์ไปแข่งในทางสาธารณะก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ฯลฯ ในทางปฏิบัติอัยการเคยฟ้องบิดาที่ปล่อยปละละเลยยอมให้ลูกชายนำรถจักรยานยนต์ไปแข่งผิดกฎหมาย โดยบิดาก็ทราบแต่ไม่ได้ห้ามปรามจนลูกชายนำรถจักรยานยนต์ไปแข่งและทำร้ายผู้อื่นได้รับบาดเจ็บสาหัส ในที่สุดศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุกและปรับบิดาผู้นั้นตามมาตรา ๒๖ (๓) และมาตรา ๗๘ มาแล้ว

อย่างไรก็ดี แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ จะมีกลไกที่ดีในการป้องกันเยาวชนก่อเหตุรุนแรงเพียงใดก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติทราบว่า เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดจำนวนมาก ยังไม่ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ตามกฎหมายฉบับนี้ จึงไม่มีใครได้นำมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร และเป็นตัวอย่างที่ดีประการหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่ดีเป็นจำนวนมาก แต่ในทางปฏิบัติมีปัญหาในการบังคับใช้ ทำให้มิได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร เรามักจะพูดกันอยู่เสมอว่ากฎหมายมีช่องว่างล้ำสมัยหรือไม่เป็นธรรมแล้วประกาศใช้กฎหมายใหม่ ๆ เพื่อใช้บังคับแทน แต่เรามักจะมองข้ามเรื่องการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นประโยชน์ตรงตามเจตนารมณ์ ประเทศไทยจึงมีกฎหมายใหม่ ๆ ออกมาอยู่ตลอดเวลา โดยเราลืมไปว่ากฎหมายเท่าที่มีอยู่นั้นก็สามารถป้องกันปราบปรามอาชญากรรมหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีอยู่แล้ว

เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ เมื่อหลายปีก่อนสำนักงานอัยการสูงสุดได้เคยมีหนังสือเวียนไปยังอัยการทั่วประเทศชักชวนการดำเนินคดีกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดอาญา หากพบว่าในสำนวนการสอบสวนคดีอาญามีผู้บังคับ ชู่เชิญ ชักจูง หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิดตามมาตรา ๒๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ก็ให้แจ้งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าวด้วยเสมอ
